

BELA ŠTORKLJA

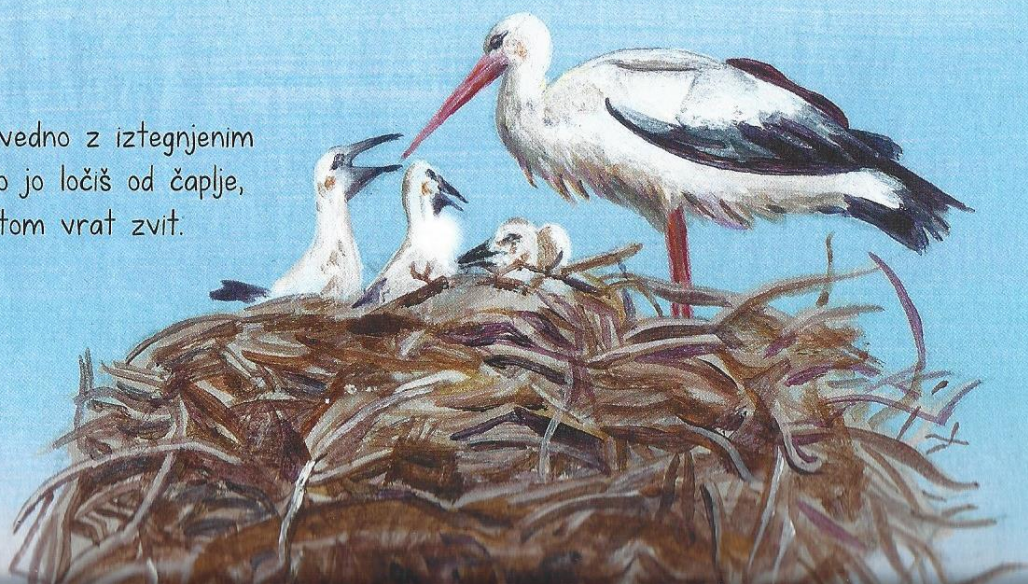
Pravijo, da v hišo, na kateri gnezdi štoklja, nikoli ne udari strela, in da bo tisti, ki vidi prvo štokljo na pomlad, obogatel. Naj to drži ali ne – štokelj smo vsi veseli, ko se prve dni aprila vrnejo v svoja gnezda na električnih drogovih, cerkvenih zvonikih, dimnikih in celo prometnih znakih. Najprej se vrnejo samci, ki začnejo popravljati in utrjevati velika gnezda. Široka so tudi do 1,5 m in tehtajo toliko kot krava. Nekatera so stara celo 100 let. Ljudje jim za oporo večkrat namestijo stara kolesa.

Teden kasneje se vrnejo tudi samice. Čez štiri tedne samica izleže od 3 do 6 jajc, iz katerih se izvalijo zahtevni črnokljuni mladiči.

Eden od staršev varuje mladiče, medtem ko drugi pridno prinaša žuželke, žabe in majhne sesalce.

Ob koncu julija štoklje gnezda zapustijo in se začno zbirati na travnikih in ob jezerih. Nato v veliki jati odletijo proti Afriki, kjer bodo prezimile.

Štoklje letijo vedno z iztegnjenim vratom - tako jo ločiš od čaplje, ki ima med letom vrat zvit.

RAZISKUJMO NARAVO

KROKODILI SE
NEOPAZNO
PRIBLIŽAJO
SVOJEMU PLENU.

Prilagodil: RUDI OCEPEK – Fotografije: SHUTTERSTOCK

ZANIMIVOSTI O KROKODILIH

Krokodili preživijo veliko časa v vodi. Plavajo lahko zelo hitro in se dobro potaplajo. Poganjajo se z dolgim sploščenim mišičastim repom. Odrasel nilski krokodil je zelo učinkovit plenilec. Ko pride žejna antilopa, zebra ali kakšna druga žival do vode, se neopazno približa pod vodo. Potem skoči proti njej, jo zgrabi z ostrimi zobmi, potegne v vodo in utopi.

Razkosa jo s stiski čeljusti, stresanjem in vrtenjem okoli lastne osi. Mladiči se izvalijo iz jajc, ki jih samica zakoplje v topel pesek blizu vode. Pred izvalitvijo se mladiči v jajcih žvižgajoče oglašajo. Samica jih sliši in razkoplje gnezdo, da lažje prilezejo ven. Potem jih pospremi ali v gobcu odnese v vodo in jih varuje, dokler se ne osamosvojijo.

SAMICA ZAKOPLJE JAJCA V TOPEL PESEK BLIZU VODE.

MLADIČ JE PREDRL JAJČNO LUPINO IN LEZE VEN.

MLADIČI PO IZVALITVI HITRO STEČEJO V VODO.

Še nekaj nenavadnih značilnosti krokodilov:

- › Krokodili imajo debelo kožo, ki je na hrbtne strani ojačana s koščenimi ploščicami.
- › Oči, ušesa in nosnice so na vrhu glave, zato lahko vidijo, slišijo in dihajo, ko imajo potopljeno telo.
- › Pod vodo plavajo okoli 30 minut, v popolnem mirovanju pa zadržijo dih do dve uri.
- › Spol mladičev je odvisen od temperature v gnezdu. Pri temperaturi od 31,7 °C do 34,5 °C se razvijejo samci.
- › Samica in samec pomagata šibkejšim mladičem predreti jajčno lupino. Jajca vrtita v gobcu in jih z jezikom pritiskata na nebo.
- › Krokodili rastejo vse življenje. Samci so večji od samic.
- › Nilski krokodil je druga največja vrsta krokodilov. Običajno zrastejo do 5 metrov in tehtajo okoli 500 kilogramov. Največji, ki so ga doslej izmerili, je bil dolg 6,45 metra in je tehtal 1090 kilogramov.
- › Kot mlad učitelj sem srečal pravega lovca na krokodile. V domači kraj se je vrnil iz Avstralije. Pokazal mi je fotografijo več kot 7 metrov dolgega morskega krokodila.
- › Na Sumatri so ujeli morskega krokodila, ki je bil dolg 8,6 metra in je tehtal 1352 kilogramov.
- › V Tunisu so našli 130 milijonov let stare ostanke morskega krokodila. Dolg je bil okoli 10 metrov in je tehtal 3 tisoč kilogramov.

BESEDILO 3:

ZAŠČITIMO OGROŽENE ŽIVALI

Svet je poln gozdov, polj, rek in oceanov. Vse to je naš planet Zemlja. Delimo si ga z mnogimi čudovitimi živimi bitji – rastlinami in živalmi.

V današnjem svetu so nekatere živali zaradi lova, onesnaževanja, krčenja gozdov in sprememb podnebja zelo ogrožene. Razne organizacije si prizadevajo za njihovo zaščito in ohranitev. Držimo pesti, da jim bo uspelo, saj raznovrstnost bogati naš planet!

VIDRA

Vidra je doma ob tekočih in stoječih vodah z gosto zaraslimi bregovi. Večino časa preživi v vodi, kjer lovi svoj glavni plen – ribe. Najdemo jo tudi pri nas. Nekdaj je živela po vsej Sloveniji, danes pa je omejena samo še na njen manjši del. Vidra je strogo zaščitena živalska vrsta v mnogih evropskih državah.

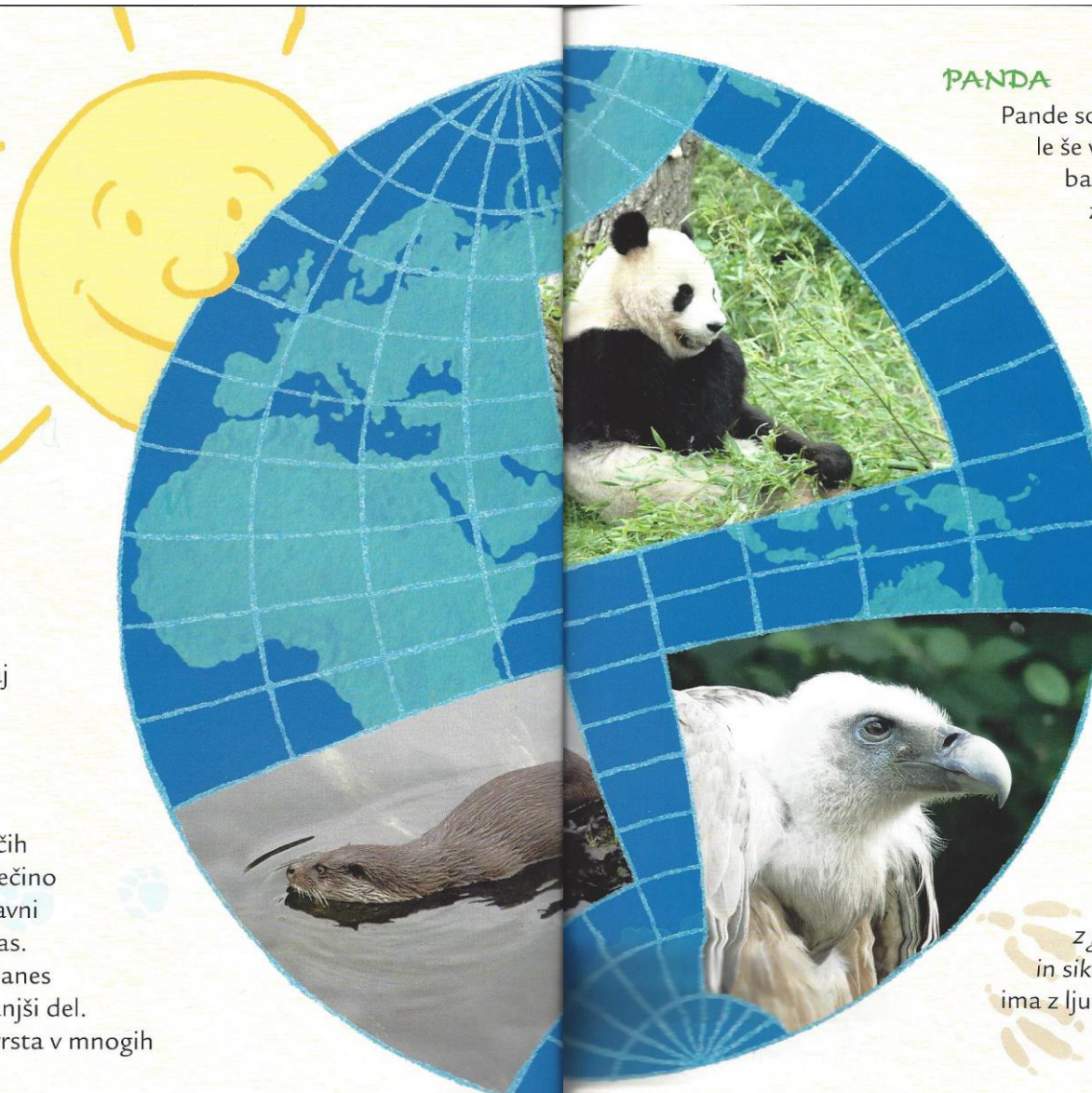
PANDA

Pande so ljubki medvedki, ki danes živijo le še v visokih gorah Kitajske v gostem bambusovem gozdu. Hranijo se z bambusovimi listi in mladimi vršički. So odlični plezalci in se mimogrede povzpnejo v najvišjo drevesno krošnjo.

Plišaste pande sedijo na policah in posteljah mnogih otroških sob. Morda tudi pri vas?

BELOGLAVI JASTREB

Na hrvaškem otoku Cresu lahko vidite veličastnega beloglavega jastreba, včasih pa prijadra tudi k nam. Njegova glava je poraščena z belim puhom (od tod njegovo ime), med letom pa jo obrača sem ter tja, ker išče hrano. Oglašja se z glasovi, podobnimi godrnjanju in sikanju – morda prav zato, ker ima z ljudmi slabe izkušnje.

BESEDILO 4:

PLOVILA

LOMI LED IN DELA POT

S težkim kljunom lomi led,
kot cesta je njegova sled.

VELIK, TEŽAK, MOČAN,
NAREJEN ZA ZIMO,
LED IN MRAZ.
TRUP JE IZ DEBELEGA
JEKLA, KI GA LED NE
MORE POŠKODOVATI.

PRISTAJALIŠČE
ZA HELIKOPTERJE

PREMEC
ALI
KLJUN

RADAR

ANTENE

NJGOV KLJUN (PREMEC)
IN TRUP IMATA POSEBNO
OBLIKO. ZATO SE LAHKO
ZRINE NA LED IN GA ZLOMI
S SVOJO TEŽO. NAJVEČJI
LAHKO LOMIJO TUDI TRI
METRE DEBEL LED.
UPORABLJAJO JIH V HLADNIH
DEŽELAH. Z NJIMI DELAJO
V ZAMRZNJENE REKE IN
MORJA POTI ZA TOVORNE
IN POTNIŠKE LADJE.

POVELJNIŠKI MOST

DVIGALO

REŠILNI ČOLN

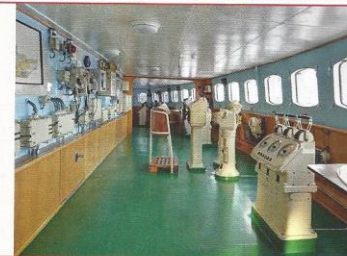
TRUP (MOČNO IN DEBELO JEKLO!)

Pripravil: Marko Jakopič • Fotografije: Shutterstock

KLJUN TEGA
LEDOLOMILCA
JE PODOBEN
SMUČKI.

POVELJNIŠKI
MOST SEGA ČEZ
CELOTNO ŠIRINO
LADJE. TU DELAJO
KAPITAN, KRMAR,
GLAVNI STROJNIK
TER UPRAVLJAVEC
RADARJA.

STAREJŠI
LEDOLOMILEC
V PRISTANIŠČU:
TRUP JE ŠE
POSEBEJ ODPOREN
PROTI UDARCEM
LEDU.

NA ZAMRZNJENIH
REKAH LED NI
TAKO DEBEL KOT
NA POLARNIH
MORJIH. REČNI
LEDOLOMILCI
SO ZATO MANJŠI.

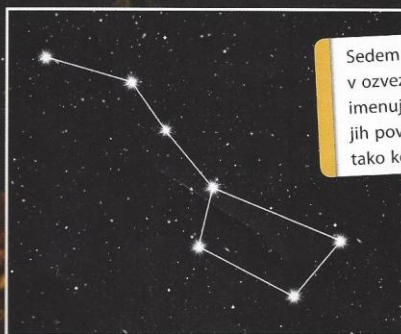
RAZISKUJEMO ...

KAJ SO ZVEZDE?

Zvečer, ko Sonce zaide in se stemni, na nebu zasvetijo zvezde. Videti so kot drobcene svetle pičice. Če si doma v mestu, potem na nebu vidiš le nekaj zvezd. Če pa v nočno nebo pogledaš iz kakega temnega kraja, jih lahko vidiš zelo veliko.

Zvezd je na nebu veliko. Zdi se nam, da so svetle zvezde razporejene v nekakšne like, ki jim pravimo ozvezdja. Ali na sliki najdeš tako razporeditev zvezd, ki ji pravimo Veliki voz?

Zvezde so podobne našemu svetlemu Suncu oziroma Sonce je tudi zvezda. Ker pa je Sonce blizu, ga vidimo kot žarečo kroglo. Vse druge zvezde pa so zelo daleč. Če je kakšna stvar daleč, jo vidimo čisto majčkeno. Žoga na drugem koncu igrišča se zdi majhna. Ko pa stečemo k njej in jo primemo, vidimo, da se ni prav nič pomanjšala. Enako je z zvezdami, le da so te tako daleč, da ne moremo k njim.

Sedem najsvetlejših zvezd v ozvezdju Velikega medveda imenujemo Veliki voz. Če bi jih povezali s črto, bi ga videli tako kot na tej sliki.

Napisal: Andrej Guštin • Ilustriral: Bojan Jurc • Fotografije: Andrej Guštin, Shutterstock

Zakaj so zvezde vidne le ponoči? Podnevi na nas sije Sonce, zato je tudi nebo svetlo in modro. Zvezde so manj svetle od modrine neba, zato jih ni videti, čeprav so ves čas na nebu.

Sonce je presvetlo, da bi ga opazoval z daljnogledom. Zvezde pa lahko. Čeprav so v daljnogledu stvari videti večje, so zvezde v njem še vedno videti kot pičice. Tudi to je zato, ker so zvezde tako zelo daleč. Z daljnogledom pa vidimo mnogo več zvezd kot brez njega.

Zvezde so različnih barv. Ene so rdečkaste, druge so rumene in tretje

modrikaste. Ne verjameš? V jasni noči jih še enkrat natančno poglej. Vse te različne barve so posledica tega, da so zvezde različno vroče. Najbolj vroče so modre, najhladnejše pa so rdeče zvezde.

